

รู้ทันงบ...

จบทุกเรื่อง

(ปรับปรุงครั้งที่ 3)

ณัฐชานนท์ โกมุทพุฒิพงศ์

รู้ทันงบ...จบทุกเรื่อง

ผู้แต่ง ณัฐชานนท์ โกมุตพุฒิพงศ์
Natchanont Komutputipong

พิมพ์ครั้งที่ 1	พฤษภาคม 2564
พิมพ์ครั้งที่ 2	พฤษภาคม 2565
พิมพ์ครั้งที่ 3	สิงหาคม 2567

ISBN e-book 978-616-582-162-9

ราคา 119 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ.2558 ห้ามลอกเลียนแบบหรือคัดลอกส่วนใดส่วน
หนึ่งของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เขียนเท่านั้น

จัดทำโดย รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐชานนท์ โกมุกทฤตพิพงศ์

ผู้จัดทำหน้า
ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร.0-2218-9872 โทรสาร 0-2254-9495
Call Center โทร.0-2255-4433
<http://www.chulabook.com>

คำนำพิมพ์ครั้งที่ 3

หนังสือ “รู้ทันงบ...จบทุกเรื่อง” เล่มนี้เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลจากงบการเงินสามารถใช้ข้อมูลทางการเงินเพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถประยุกต์หลักการวิเคราะห์งบการเงินรวมทั้งการนำข้อมูลอื่นที่ได้จากรายงานทางการเงินประกอบการตัดสินใจภายใต้บริบท สภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจที่มีความท้าทายเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ภาคผนวกของหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะที่กิจการจัดทำขึ้นเมื่อกิจการมีเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วมและ/หรือกิจการร่วมค้า

ในการพิมพ์ครั้งที่ 3 นี้ ผู้เขียนได้ปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566 ซึ่งมีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลัง 1 มกราคม พ.ศ. 2567

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านหนังสือเล่มนี้ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ ผู้สนใจทั่วไป จะเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลที่นักบัญชีตั้งใจสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ณัฐชานนท์ โกมุตพุฒิพงศ์
สิงหาคม 2567

คำนำพิมพ์ครั้งที่ 1

หนังสือ “รู้ทันงบ...จบทุกเรื่อง” เล่มนี้ เรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ผู้ที่เริ่มต้นทำธุรกิจ (ผู้ประกอบการ) ได้เข้าใจและเห็นความสำคัญของข้อมูลทางการเงินที่มีต่อการตัดสินใจทางธุรกิจ รวมถึงหลักในการวิเคราะห์งบการเงินและการนำข้อมูลอื่นที่ได้จากรายงานทางการเงินมาใช้ในการวิเคราะห์ธุรกิจ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

ภาคผนวกของหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะที่ กิจการจัดทำขึ้นเมื่อกิจการมีเงินลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วมและ/หรือกิจการร่วมค้า

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านหนังสือเล่มนี้ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ ผู้สนใจทั่วไป จะเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลที่นักบัญชีตั้งใจสื่อสารให้กับผู้ใช้ได้โดยง่าย ส่งผลให้การใช้ข้อมูลจากงบการเงินนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ณัฐชานนท์ โกมุทพุดิพงษ์

พฤษภาคม 2564

สารบัญ

ส่วนที่ 1: รู้จักรายงานทางการเงินและองค์ประกอบ	1
องค์ประกอบของรายงานทางการเงิน	3
ความสัมพันธ์ของงบฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสด	8
องค์ประกอบของงบการเงิน	11
ตัวอย่างรายงานทางการเงิน	24
บทสรุป	37
ภาคผนวก	
รายการธุรกิจและการจัดทำงบการเงิน	39
เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนกับการดำเนินธุรกิจ	60
การจัดประเภทเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน	61
วิธีการบัญชีเกี่ยวกับเงินลงทุนในบริษัทร่วมและบริษัทย่อย	68
งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ	70
ตัวอย่างของงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะ	72
การอ่านงบการเงินรวม	82
 ส่วนที่ 2: งบการเงินเพื่อการวิเคราะห์ธุรกิจ	 86
การวิเคราะห์ธุรกิจและกลยุทธ์ของกิจการ	87
การวิเคราะห์ทางการบัญชี	93
การวิเคราะห์ทางการเงิน	98
การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ	98
การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน	106
ตัวอย่างการวิเคราะห์งบการเงิน	116
ข้อจำกัดในการวิเคราะห์งบการเงิน	119
บทสรุป	120
ภาคผนวก	
ประเด็นที่น่าสนใจในการวิเคราะห์งบการเงินรวม	121
 บรรณานุกรม	 124

ส่วนที่ 1: รู้จักรายงานทางการเงินและองค์ประกอบ

หลายท่านอาจสงสัยว่า ทำไมกิจการต้องจัดทำงบการเงิน เราได้ประโยชน์อะไรจากงบการเงินนอกจากนำไปเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับกรมสรรพากร เหมือนเราไม่ได้ประโยชน์อะไรจากงบการเงิน ก็แค่ทำไปตามกฎหมายเท่านั้นเอง และนอกจากงบการเงินแล้ว เราควรเข้าใจอะไรอีกบ้างเพื่อให้เข้าใจการดำเนินธุรกิจ รวมไปถึงการตัดสินใจเลือกลงทุนในบริษัทที่เราสามารถมั่นใจในผลประกอบการของบริษัทนั้น

งบการเงินเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนการทำงานของธุรกิจ และผู้อ่านสามารถนำข้อมูลที่นักบัญชีป้อนนำเสนอไปใช้ในการตัดสินใจได้ หากจะเข้าใจว่า งบการเงินที่กิจการจัดทำขึ้นนั้นบอกอะไรเรา เราต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้นก่อนว่า ธุรกิจนั้นทำอะไร มีรายการหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่เกิดขึ้นในการประกอบธุรกิจ เพราะกิจกรรมเหล่านั้นจะสะท้อนถึงการตัดสินใจของผู้บริหารผ่านงบการเงิน

โดยทั่วไปกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจแบ่งออกเป็น 3 กิจกรรมตามลักษณะของการเกิดกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมจัดหาเงิน (Financing Activities)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นการจัดหาทุนจากแหล่งเงินทุนระยะสั้นหรือระยะยาว ดังจะเห็นได้จากเมื่อเริ่มจัดตั้งธุรกิจ ผู้ประกอบการต้องหาแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจ โดยแหล่งที่มาแหล่งแรกของเงินทุนในการประกอบธุรกิจ คือ จากเจ้าของกิจการ แต่หากเงินทุนที่ได้ไม่เพียงพอกิจการอาจขอกู้เพิ่มจากสถาบันการเงิน เช่น การกู้เงินระยะยาวจากธนาคาร

2. กิจกรรมลงทุน (Investing Activities)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการลงทุนในทรัพย์สินที่จะทำให้กิจการสามารถดำเนินงานและเติบโตต่อไปได้ ดังจะเห็นได้จากการลงทุนจัดหาทรัพยากรต่างๆ เพื่อใช้ในการประกอบกิจการอันจะก่อให้เกิดรายได้และกระแสเงินสดในอนาคต โดยเริ่มตั้งแต่ลงทุน

ในด้านสถานที่ (เช่นซื้อที่ดิน สร้างอาคาร) ซื้่ออุปกรณ์สำนักงาน เครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ในการประกอบกิจการ เตรียมความพร้อมก่อนเปิดกิจการ

3. กิจกรรมดำเนินงาน (Operating Activities)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดรายได้ของกิจการ เมื่อเริ่มดำเนินงาน ผู้ประกอบการย่อมพยายามหาวิธีทางสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นเพื่อให้กิจการอยู่รอด อย่างไรก็ตาม กว่าที่จะได้ลูกค้าซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของกิจการ กิจการต้องรับภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดรายได้นั้น เช่น การซื้อสินค้ามาเตรียมไว้เพื่อขาย การจ่ายค่าขนส่งเมื่อซื้อสินค้า การจ่ายเงินเดือนพนักงาน การจ่ายค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขาย

งบการเงินเป็นผลผลิตของกระบวนการทางการบัญชีที่รวบรวมผลของกิจกรรม 3 กิจกรรมข้างต้น เปรียบเสมือนรายงานที่ผู้ทำบัญชีจัดทำขึ้นเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับคำถามที่เรา มักจะถามกันบ่อยในการทำธุรกิจ เช่น ทำธุรกิจแล้วรวยขึ้นไหม ทำธุรกิจแล้วกำไรดีไหม ดังนั้น งบการเงินจึงนำเสนอฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดไหลเข้าออกของกิจการในรอบระยะเวลาการดำเนินงาน รวมทั้งนำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในฐานะการเงินและกระแสเงินสดของกิจการในช่วงเวลาดังกล่าว

ผู้จัดทำงบการเงินจะแบ่งรอบระยะเวลาการดำเนินงานออกเป็นงวดๆ เพื่อวัดผลการดำเนินงานของกิจการ โดยเรียกว่า **งวดบัญชี (Accounting Period) หรือ รอบระยะเวลา รายงาน (Financial Reporting Period)** การกำหนดรอบระยะเวลารายงานขึ้นอยู่กับความต้องการในการวัดผลการดำเนินงานของกิจการ เช่น 1 เดือน 3 เดือน (หรือที่เรียกว่า รายไตรมาส) 6 เดือนหรือ 1 ปี

งบการเงินที่กิจการจัดทำขึ้นต้องได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพื่อให้มั่นใจว่า งบการเงินนั้นถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ดังนั้นนอกจากงบการเงินที่เราต้องให้ความสนใจแล้ว เพื่อให้เข้าใจธุรกิจดียิ่งขึ้น เราควรจะศึกษาข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่งจะขอเรียกว่า **รายงานทางการเงิน (Financial Report)** รายงานทางการเงินของกิจการในรูปบริษัทจำกัดหรือบริษัทจำกัด (มหาชน) ประกอบด้วย

1. รายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Auditor Report)
2. งบฐานะการเงิน (Statement of Financial Position)
3. งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Statement of Profit or Loss and Other Comprehensive Income)
4. งบการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น (Statement of Changes in Shareholders' Equity)
5. งบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flows)
6. หมายเหตุประกอบงบการเงิน (Notes to Financial Statements)

องค์ประกอบของรายงานทางการเงิน

รายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Auditor Report)

ผู้สอบบัญชี (Auditor) คือ ผู้ให้ความเห็นต่อการเงินว่า งบการเงินนั้นถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ทั้งนี้ ผู้บริหารเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการจัดทำงบการเงิน ผู้สอบบัญชีเป็นเพียงผู้ให้ความเห็นต่อการเงินที่ตนตรวจสอบโดยจะแสดงความเห็นไว้ในรายงานผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจะใช้เวลาระมัดระวังเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความรู้ ความชำนาญเพื่อให้มั่นใจในคุณภาพของงบการเงิน ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินจึงต้องอ่านรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในวรรคความเห็นที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างไรต่องบการเงิน เนื่องจากความเห็นจากการสอบบัญชีมีหลากหลาย ผู้ใช้งบการเงินจึงควรให้ความสำคัญต่อความเห็นของผู้สอบบัญชีก่อนอ่านงบการเงินในรายละเอียด ความเห็นของผู้สอบบัญชีสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. **การแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข (Unqualified Audit Opinion)** ซึ่งเป็นความเห็นที่ดีที่สุดของผู้สอบบัญชี โดยผู้สอบบัญชีจะแสดงความเห็นโดยรวมว่า งบการเงินที่ตนตรวจสอบนั้นถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
2. **การแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข (Qualified Audit Opinion)** เป็นการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีโดยมีเงื่อนไขบางอย่างที่ตนถูกจำกัดขอบเขตไม่ให้นำตรวจสอบบัญชีบางส่วน อาทิเช่น ผู้สอบบัญชีอาจไม่สามารถตรวจสอบบัญชีบางรายการได้แต่รายการดังกล่าวไม่มีความสำคัญมากต่องบการเงิน จึงได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอย่างมีเงื่อนไขในหน้ารายงานผู้สอบบัญชี

3. **การแสดงความเห็นแบบงบการเงินไม่ถูกต้อง (Adverse Opinion)** เป็นความเห็นที่เกิดขึ้นเมื่อผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบงบการเงินและเห็นว่า งบการเงินที่นำเสนอไม่น่าเชื่อถือตามที่ควรและไม่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
4. **การแสดงความเห็นแบบไม่แสดงความเห็น (Disclaimer Opinion)** เป็นความเห็นที่เกิดขึ้นเมื่อผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจสอบบัญชีที่สำคัญของกิจการได้หรือถูกจำกัดขอบเขตในการตรวจสอบอย่างมีสาระสำคัญ เช่น ผู้สอบบัญชีไม่สามารถส่งหนังสือยืนยันยอดลูกหนี้การค้าซึ่งเป็นรายการที่สำคัญของกิจการได้ ผู้สอบบัญชีจึงไม่สามารถแสดงความเห็นได้ว่า งบการเงินนั้นถูกต้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินหรือไม่
5. **การแสดงความเห็นแบบเปิดวรรคเน้นเหตุการณ์ (Emphasis of matters)** ผู้สอบบัญชียังคงแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขในกรณีนี้ แต่ผู้สอบบัญชีได้เปิดเผยประเด็นเพิ่มเติมในย่อหน้าใหม่สำหรับผู้ใช้งบการเงินต้องให้ความสนใจในการอ่านรายงานทางการเงิน เช่น เหตุการณ์สำคัญหลังวันที่ในงบการเงิน อาทิ สินค้าคงเหลือของกิจการได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมหลังวันที่ 31 ธันวาคม แต่ก่อนวันที่ออกรายงานผู้สอบบัญชี

นอกจากความเห็นของผู้สอบบัญชีแล้ว รายงานผู้สอบบัญชียังมีอีกส่วนที่สำคัญที่เรียกว่า **เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (Key Audit Matters)** ซึ่งก็คือ เรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบงบการเงินสำหรับงวดปัจจุบัน ซึ่งผู้สอบบัญชีได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินโดยรวมและในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี เช่น การรับรู้รายได้ของกิจการ การด้อยค่าของสินทรัพย์หลักในการดำเนินงาน ฯลฯ ซึ่งผู้อ่านจะได้ทราบว่า ผู้สอบบัญชีตรวจสอบเรื่องต่างๆ เหล่านี้ได้อย่างไร และมีประเด็นอะไรที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษ

งบฐานะการเงิน (Statement of Financial Position)

กิจการจัดทำงบฐานะการเงินหรือเดิมเรียกว่างบดุล (Balance Sheet) เพื่อนำเสนอฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง งบฐานะการเงินจึงทำหน้าที่รายงานให้ผู้ใช้งบการเงินทราบว่า ณ วันใดวันหนึ่ง กิจการมีสินทรัพย์ (Assets) อะไรในการดำเนินธุรกิจ และมีอสังหาริมทรัพย์เป็นจำนวนเท่าใด รวมทั้งแสดงถึงแหล่งที่มาของสินทรัพย์ดังกล่าว งบนี้จึงบ่งบอกถึง **ความมั่งคั่งของกิจการ (Wealth)** โดยปกติ แหล่งที่มาของสินทรัพย์ของกิจการมาจาก 2 แหล่งใหญ่ คือ หนี้สิน (Liabilities) และส่วนของผู้ถือหุ้น (Shareholders' Equity)

งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Statement of Profit or Loss and Other Comprehensive Income) หรืองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ (Statement of Comprehensive Income)

กิจการเสนอผลการดำเนินงานของกิจการผ่านงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ บ่งบอกถึงความสำเร็จ (Success) ในการดำเนินธุรกิจ งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จประกอบด้วยรายได้ (Incomes) และค่าใช้จ่าย (Expenses) กิจการมีกำไรจากการดำเนินงาน หากรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย ในทางตรงกันข้าม กิจการประสบผลขาดทุนหากค่าใช้จ่ายนั้นมากกว่ารายได้ ในการวัดผลการดำเนินงาน กิจการจะแบ่งช่วงเวลาในการวัดผลเป็นรอบระยะเวลา อาทิ 1 เดือน 3 เดือนหรือ 1 ปี

ผู้ใช้งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จควรพิจารณาองค์ประกอบในการคำนวณกำไร (ขาดทุน) ของกิจการว่า กำไรสุทธิที่กิจการรายงานนั้นมาจากรายได้ทางตรงหรือรายได้ทางอ้อม เช่น กิจการอาจมีกำไรสุทธิสูง เนื่องจากในปีดังกล่าวกิจการได้ขายที่ดินที่กิจการใช้ในการดำเนินงาน และเกิดกำไรจากการขายเป็นจำนวนมากในขณะที่รายได้และกำไรที่เกิดจากการขายสินค้าของกิจการกลับลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อน ดังนั้นการที่กิจการมีกำไรสุทธิสูงกว่าปีก่อนจึงมิได้หมายความว่าผู้บริหารของกิจการบริหารงานได้ดี เนื่องจากตัวเลขกำไรมิได้เกิดจากผลการดำเนินงานหลักของกิจการ

นอกจากนี้งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ยังนำเสนอส่วนของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Other Comprehensive Income) ในตอนท้ายของงบฯ ด้วย ซึ่งข้อมูลกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นจะเป็นส่วนหนึ่งของรายการองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้นที่แสดงในส่วนของผู้ถือหุ้นในงบฐานะการเงิน รายการดังกล่าว อาทิ กำไรจากการตีราคาสินทรัพย์ กำไร (ขาดทุน) จากการแปลงค่างบการเงิน ฯลฯ รายการเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการปรับมูลค่าสินทรัพย์ หนี้สินให้สะท้อนมูลค่าที่ควรจะเป็น ณ วันที่ในงบการเงิน

งบการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น (Statement of Change in Shareholders' Equity)

งบการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการ ผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการจึงควรให้ความสำคัญกับรายงานฉบับนี้ งบการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นประกอบด้วย

1. ส่วนที่เจ้าของลงทุน หรือที่เรียกว่า เงินทุนที่นำมาลงในกิจการ (Paid-in Capital หรือ Contributed Capital) ได้แก่ ทุนเรือนหุ้น ทุนหุ้นสามัญและส่วนเกินมูลค่าหุ้น (ถ้ามี)

2. ทุนที่เกิดจากการดำเนินงานรวมส่วนได้ที่เกิดจากทุนและมีกำไร (Earned Capital) ซึ่งประกอบด้วย กำไรที่ยังเหลืออยู่หลังจากจัดสรรบางส่วน (ปันผลจ่าย) ให้แก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งเรียกว่า **กำไรสะสม (Retained Earnings)** โดยกิจการจะต้องแสดงยอดคงเหลือของกำไรหรือขาดทุนสะสม ณ วันต้นงวดและ ณ วันที่ในงบฐานะการเงิน รวมถึงรายการเปลี่ยนแปลงระหว่างงวด ซึ่งได้แก่ กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับรอบระยะเวลารายงาน สรรองต่างๆ รวมถึงการแบ่งปันส่วนทุนให้เจ้าของ (ปันผลจ่าย)

3. ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การแก้ไขข้อผิดพลาด และรายการปรับปรุงที่เกิดจากการบันทึกรายการตามมาตรฐานบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ส่วนนี้จะเกิดขึ้นหากมีการเปลี่ยนแปลง แก้ไขตัวเลขที่ได้เคยรายงานไว้ในอดีต

4. องค์กรประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้นที่แสดงถึงกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นที่สะสมจนถึงงวดปัจจุบัน

งบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flows)

กิจการนำเสนอการเปลี่ยนแปลงในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการในรอบระยะเวลารายงานผ่านงบกระแสเงินสด (บ่งบอกถึงความอยู่รอดของกิจการ (Survivalship)) โดยงบกระแสเงินสดจะรายงานแหล่งที่มาและแหล่งใช้ไปของเงินสดรวมถึงรายการเทียบเท่าเงินสดของกิจการในรอบระยะเวลารายงานสำหรับ 3 กิจกรรมดังนี้

1. **กิจกรรมดำเนินงาน¹ (Operating Activities)** เช่น เงินสดที่ได้รับจากการขายสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้า เงินสดจ่ายค่าสินค้าให้เจ้าหนี้การค้า เงินสดจ่ายค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร เงินสดจ่ายค่าภาษีเงินได้นิติบุคคล

¹ กิจการสามารถคำนวณกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานได้ 2 วิธี คือ วิธีทางตรง (Direct Method) และวิธีทางอ้อม (Indirect Method) โดยวิธีทางตรงจะแสดงเงินสดรับและเงินสดจ่ายของรายการหลักที่สำคัญในการคำนวณกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน เช่น เงินสดรับจากลูกค้า เงินสดจ่ายเจ้าหนี้ เงินสดจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เงินสดรับจากเงินปันผลที่กิจการได้จากการลงทุน เงินสดรับจากรายได้ดอกเบี้ยรับ เงินสดจ่ายค่าดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ ฯลฯ การคำนวณหากระแสเงินสดจากการดำเนินงานโดยวิธีทางตรงจึงเป็นการปรับรายได้และค่าใช้จ่ายตามเกณฑ์คงค้างให้เป็นเกณฑ์เงินสดแบบรายบรรทัด

การคำนวณโดยวิธีทางอ้อมเป็นการกระทบกำไรขาดทุนสุทธิตามเกณฑ์คงค้างไปเป็นกำไรขาดทุนสุทธิตามเกณฑ์เงินสด การแสดงกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานโดยวิธีทางอ้อมนั้นจะเริ่มต้นจากยอดกำไรหรือขาดทุนสุทธิก่อนเงินปันผลรับ ดอกเบี้ยรับ ดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้วปรับปรุงด้วย

- 1) รายการต่างๆ ได้แก่ ผลกระทบของรายการที่ไม่เกี่ยวกับเงินสด เช่น ค่าเสื่อมราคา ค่าตัดจำหน่าย ฯลฯ
- 2) รายการรายได้และค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จที่กระทบกระแสเงินสดอันเกิดจากกิจกรรมลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงิน เช่น กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ ส่วนลดหรือส่วนเกินมูลค่าหุ้นกู้ตัดจำหน่าย ฯลฯ

2. กิจกรรมลงทุน (Investing Activities) เช่น เงินสดที่จ่ายซื้อที่ดิน เครื่องจักร เงินสดรับจากการขายเงินลงทุนระยะยาว และ

3. กิจกรรมจัดหาเงิน (Financing Activities) เช่น เงินสดรับจากการออกหุ้นทุน หรือจากการกู้ยืมเงินจากธนาคาร เงินสดจ่ายปันผล เงินสดจ่ายคืนเงินกู้ยืม

งบกระแสเงินสดช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินความสามารถของฝ่ายบริหารของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในอดีต (Backward looking information) และสามารถพยากรณ์กระแสเงินสดรับและจ่ายของกิจการในอนาคต (Forward looking information) และที่สำคัญ งบกระแสเงินสดช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินทราบถึงสาเหตุของความแตกต่างระหว่างกำไรสุทธิของกิจการและกระแสเงินสดรับ/จ่ายในกิจกรรมดำเนินงาน

นอกจากงบกระแสเงินสดจะรายงานกระแสเงินสดที่เกิดจาก 3 กิจกรรม งบกระแสเงินสดยังต้องแสดงรายการที่มีใช้เงินสด (Noncash transactions) ด้วย รายการที่มีใช้เงินสด คือ รายการลงทุนและจัดหาเงินที่กิจการไม่ได้มีการใช้เงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด กิจการจะไม่นำรายการเหล่านี้มาแสดงในงบกระแสเงินสดเพราะไม่มีผลกระทบต่อกระแสเงินสดในระหว่างงวด แต่จะเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบกระแสเงินสดเพื่อให้ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน และช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถคาดการณ์ถึงรายการที่อาจจะกระทบต่อกระแสเงินสดของกิจการในอนาคตได้

ตัวอย่างของรายการที่มีใช้เงินสดในกิจกรรมลงทุนและกิจกรรมจัดหาเงิน เช่น

- การซื้อสินทรัพย์โดยก่อนหนี้สินโดยตรง เช่น การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินเชื่อ
- การซื้อสินทรัพย์โดยการแลกเปลี่ยนกับหุ้นสามัญของกิจการ
- การออกหุ้นสามัญเพื่อไถ่ถอนหุ้นกู้

หมายเหตุประกอบงบการเงิน (Notes to Financial Statements)

หมายเหตุประกอบงบการเงินนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่ปรากฏในงบการเงินฉบับอื่น ผู้ใช้งบการเงินสามารถนำข้อมูลจากหมายเหตุประกอบงบการเงินไปประกอบกับข้อมูลอื่นในงบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ตัวอย่างข้อมูลที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เช่น

1. ข้อมูลทั่วไปของกิจการ (General Information) เช่น ลักษณะการประกอบธุรกิจของกิจการ สถานที่ตั้ง

3) ผลกระทบที่เกิดจากรายการค้างรับ รายการค้างจ่าย รายการรับล่วงหน้า และรายการจ่ายล่วงหน้าของรายการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เช่น การเปลี่ยนแปลงในลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือและเจ้าหนี้การค้าที่เกิดจากการดำเนินงานในระหว่างรอบระยะเวลารายงาน ฯลฯ

บริษัทส่วนใหญ่จะรายงานกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานโดยใช้วิธีทางอ้อม

2. สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ (Summary of Significant Accounting Policies) เช่น การรับรู้รายได้ นโยบายการตีราคาสินค้าคงเหลือ
3. รายละเอียดต่างๆ ของตัวเลขที่ปรากฏในงบการเงิน (Details of Financial Numbers) เช่น รายละเอียดของลูกหนี้การค้า ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
4. ภาระผูกพันตามสัญญา (Commitment) เช่น สัญญาจะซื้อเครื่องจักรในอีก 6 เดือนข้างหน้า
5. หนี้สินที่อาจจะเกิดขึ้น (Contingent Liabilities) เช่น คดีความที่กิจการกำลังเผชิญอยู่
6. ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ (Other Additional Information) เช่น ข้อมูลจำแนกตามส่วนงาน (Segment Reporting) การบริหารความเสี่ยงของกิจการ (Risk Management)

ความสัมพันธ์ของงบฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสด

นับตั้งแต่เริ่มดำเนินงาน กิจการจะนำเสนอฐานะการเงินเพื่อแสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง เมื่อกิจการดำเนินงานไปได้ระยะหนึ่ง กิจการจะรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละรอบระยะเวลาผ่านงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ โดยกำไรขาดทุนที่กิจการทำมาหาได้นั้นจะสะสมไว้ในกิจการและจะถูกรายงานผ่านงบการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นจะแสดงยอดกำไรสะสมต้นงวดบัญชีหรือต้นรอบระยะเวลารายงาน รวมทั้งกำไร(ขาดทุน)สุทธิที่กิจการทำมาหาได้ในระหว่างรอบระยะเวลารายงาน จะได้กำไรสะสมที่พร้อมจะจัดสรรเป็นปันผลคืนให้แก่ผู้ถือหุ้น หลังจากกิจการประกาศจ่ายปันผลคืนให้แก่ผู้ถือหุ้น กำไรสะสมที่เหลืออยู่จะเป็นกำไรสะสมของกิจการ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน ซึ่งจะเท่ากับกำไรสะสมภายใต้ส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการในงบฐานะการเงิน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

เนื่องจากงบการเงินของกิจการจัดทำขึ้นตาม**เกณฑ์คงค้าง² (Accrual Basis)** กำไร(ขาดทุน) ที่รายงานในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จจึงไม่ได้แสดงเงินสดที่กิจการหาได้หรือเงินสดที่กิจการสูญเสียไปในระหว่างรอบระยะเวลารายงาน กิจการจึงจัดทำงบกระแสเงินสดเพื่อแสดงการไหลเข้าออกของกระแสเงินสดในกิจการ และเป็นการกระทบยอดเงินสดนับจากวันต้นรอบ

² กิจการจะรับรู้รายได้ของกิจการแม้ว่าจะไม่ได้รับเงินสดและรับรู้ค่าใช้จ่ายแม้ว่าจะไม่มีการจ่ายเงิน (หากเป็นไปตามเกณฑ์การรับรู้องค์ประกอบของงบการเงิน)